

Yttrande

Vänsterpartiet, Socialdemokraterna, Miljöpartiet

2024-03-05

Ärende 10

Yttrande angående – Motion av Simona Mohamsson (L) och Kristina Bergman Alme (L) om att ta fram ett lämpligt screeninginstrument för våld i nära relation

Yttrandet

Samtliga nämnder som har tyckt till om motionen har beskrivit olika metoder och instrument som idag används för att screena för våld i nära relationer, exempelvis hur vi idag arbetar med FRED-kortfrågor, elevhälsoenkäten och elevhälsosamtal. Göteborgs stad har nyligen antagit en ny plan för arbetet mot våld i nära relationer 2024-2027. Flera av aktiviteterna i planen rör frågan om rutiner och metoder för att ställa frågor om våldutsatthet till barn och unga, respektive till vuxna. Detta innebär att berörda nämnder kommer att arbeta vidare med frågan under de kommande åren. Det behövs alltid en avvägning kring vilken statistik som ska tas fram gentemot vilken nytta det kan göra för arbetet och vilken arbetsinsats det kräver. I plan mot våld i nära relationer anges ett antal indikatorer och nyckeltal för att nå planens mål, bland annat antal ärenden där FRED-kortfrågor ställs. Planen följs upp både utifrån Göteborgs egna uppföljningsenkäter, men även genom statistik från andra myndigheter. Inom ramen för plan mot VINR finns möjligheter att se över hur statistikinsamling i befintliga system kan utvecklas, utan att skifta fokus i arbetet mot våld i nära relationer till administrativa åtgärder.

För att identifiera personer i risk för eller utsatta för våld i nära relationer är det av största vikt att planens aktiviteter gällande kompetensutveckling hos personalen löpande genomförs, för att säkerställa att alla i Göteborgs stad gör sitt yttersta för att både förhindra och upptäcka våld i nära relationer, samt ge stöd och hjälp till de som utsätts. Vi instämmer i nämndernas bedömning att det inte är fler instrument som behövs, utan fokus på att arbeta med de verktyg vi har och att stärka vår personal i det arbetet. Motionärernas intentioner är omhändertagna inom ramen för stadens arbete mot våld i nära relationer, och motionen bör därför avslås.

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2024-02-08

Ärendenummer SLK-2023-00883

Handläggare

Charlotta Bjerhem

Telefon: 031-365 05 88

E-post: charlotta.bjerhem@stadshuset.goteborg.se

Motion av Simona Mohamsson (L) och Kristina Bergman Alme (L) om att ta fram ett lämpligt screeninginstrument för våld i nära relation

Motionen

Simona Mohamsson (L) och Kristina Bergman Alme (L) föreslår att kommunfullmäktige beslutar att ge kommunstyrelsen i uppdrag att ta fram ett lämpligt screeninginstrument i samverkan med relevanta nämnder där det är lämpligt att alltid screena för våld i nära relation. Screeningen ska dokumenteras på ett sådant sätt att det går att få statistiskt underlag för hela staden. Motionärerna menar att Göteborgs Stad behöver bli bättre på att använda screeninginstrument för att identifiera personer som utsätts för våld i nära relation. Genom screening kan frågor om våldsutsatthet ställas till alla individer i en målgrupp. Motionärerna hänvisar bland annat till att den standardiserade bedömningsmetoden FRED-kortfrågor kan användas. Av motionen framgår att alla som möter socialtjänsten ska få frågor om våld i nära relation samt att frågor ställs i den obligatoriska elevenkäten i årskurs 4 och årskurs 8 i grundskolan samt i årskurs 1 i gymnasiet.

Remissinstanser

Motionen har remitterats för yttrande till socialnämnderna Centrum och Sydväst, äldre samt vård- och omsorgsnämnden, nämnden för funktionsstöd, grundskolenämnden samt utbildningsnämnden. Remissinstansernas svar är sammanställda i nedanstående tabell.

Remissinstans	Beslut	Kommentar
Nämnden för funktionsstöd	Avstyrker Översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande. Omröstning Protokollsanteckning	Förvaltningen har rutiner och screeninginstrument för att kunna upptäcka och agera vid misstanke eller vid kännedom om våld i nära relation. Idag används FRED-kortfrågor inom myndighetsutövningen vid första samtal med brukare samt vid uppföljning, och inte enbart vid misstanke om våld i nära relation. FRED-kortfrågor rekommenderas av Socialstyrelsen och uppfyller de krav som ställs på ett

		screeninginstrument och är en etablerad och inarbetad metod. Under hösten 2023 har förvaltningen lagt in FRED-kortfrågor i verksamhetssystemet. Det ger möjlighet att ta fram statistik.
Äldre samt vård- och omsorgsnämnden	Avstyrker motionens förslag att kommunstyrelsen får i uppdrag att ta fram ett lämpligt screeninginstrument Tillstyrker motionens förslag att screening ska dokumenteras på sådant sätt att det går att få ett statistiskt underlag för hela staden och föreslår ett uppdrag för detta. Översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande.	Förvaltningen har rutiner för att ställa frågor om våld på rutin. Det finns inte skäl att frånga Socialstyrelsens rekommendation att använda FRED-kortfrågor. Ett nytt screeninginstrument behöver inte tas fram med hänvisning till det arbete som redan pågår. Enligt befintlig rutin ska dokumentation ske i Treserva att screening genomförs. Det är positivt med statistik på aggregerad nivå. För det behöver dokumentation ske på ett enhetligt sätt i berörda verksamheter i staden. Den enhet som utvecklar Treserva föreslås få ett resurssatt uppdrag för att se över och genomföra nödvändiga förändringar i systemet.
Socialnämnden Centrum	Avstyrker Översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande. Yttrande M, L och KD med särskilt yttrande från D.	Göteborgs Stad har pågående arbete med att säkerställa att det finns rutiner för att ställa frågor om våldsutslag. De verktyg som används utgår ifrån Socialstyrelsens rekommendationer, bästa tillgängliga kunskap och metodutveckling. En ökad likvärdighet mellan förvaltningarna i när man ställer frågor om våldsutslag skulle vara önskvärd, men ett nytt verktyg skulle inte bidra till detta. Att ta fram ett nytt screeningverktyg är en omfattande process. Det är mer resurseffektivt att fortsätta använda de metoder som redan införts eller håller på att införas. Intentionen i motionen kan tas om hand genom pågående arbetet i staden, samt förslaget till plan för stadens arbete

		mot våld i nära relationer, som är under beredning. Användningen av screeninginstrument skulle kunna stärkas om det dokumenterades så att det gick att få statistiskt underlag för hela staden. Då behöver befintliga dokumentationssystem utvecklas. Parallella system skulle medföra en alltför stor ökning av administrationen.
Socialnämnden Sydväst	Avstyrker Översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande.	Screening av våldsutsatthet är viktigt. I verksamheterna används FREDa och LÖSA! för detta. Det finns förutsättningar både avseende tillgängliga verktyg för screening och för statistisk uppföljning. Att ta fram ett nytt instrument är tidskrävande, både i framtagande och implementering. Resurser behöver snarare läggas på att fördjupa och förbättra det arbete som görs utifrån befintliga verktyg. I motionen lyfts familjecentraler som arenor för screening. Screening görs på bägge familjecentraler i stadsområde Sydväst.
Grundskolenämnden	Avstyrker Översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande.	Elevhälsoenkäten används som screening. Den har mycket hög svarsfrekvens och eleverna uppfattar den som trovärdig och med en sekretess de har tilltro till. Kvaliteten på det insamlade materialet bedöms som mycket hög och är viktig i de individuella elevhälsosamtal som skolsköterskorna har. Det pågår ett arbete med att undersöka möjligheten att sammanställa data från elevhälsoenkäten. Det finns dock en risk att sammanställning och användning med mera kan påverka elevernas förtroende för elevhälsoenkäten. Det skulle medföra att de elever skolan vill

		komma åt i enkäten för fortsatt individuellt samtal med skolsköterska skulle svara i lägre utsträckning.
Utbildningsnämnden	Avstyrker	Det screeninginstrument som finns genom den omarbetade elevenkäten bedöms täcka det behov av screening som motionen syftar till. Enkäten besvaras av samtliga elever i åk 1 på gymnasiet och följs upp med i elevhälsosamtalet med skolsköterska. Resultaten används för att rikta eventuella insatser på individ- såväl som gruppnivå. Det finns möjlighet att sammanställa och aggregera enkätens resultat. De första sammanställningarna kommer finnas tillgängliga hösten 2024.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Våld i nära relationer får ekonomiska konsekvenser både för den enskilda såväl som för samhället i stort. En större upptäckt av våldsutsatthet, genom exempelvis screening, kan på kort sikt innebära ökade kostnader för socialtjänsten i form av exempelvis behov av mer klienttid och fler insatser till både våldsutsatta och våldsutövare. Dock ökar förutsättningarna samtidigt för att minska de negativa följderna av våldet, vilket kan förväntas ge långsiktiga positiva effekter för den enskildes, kommunens och samhällets ekonomi.

Framtagande och implementering av befintliga rutiner och verktyg i staden för att systematiskt fråga om våld har pågått under ett flertal år och har medfört implementerings- och utbildningskostnader. Ett uppdrag om att ta fram ett nytt screeningverktyg skulle medföra ytterligare kostnader. Flera remissinstanser bedömer det som mer effektivt att fortsätta att stärka befintliga arbetssätt och metoder. Ett utökat krav inom socialtjänsten vad gäller dokumentation i syfte att möjliggöra statistik på gruppnivå, skulle också medföra ökad administration och arbetstid för medarbetare, och därmed en ökad kostnad. Risken för ökad administration kan, enligt socialnämnden Centrum, minska om fokus i så fall läggs på att utveckla detta i socialtjänstens befintliga verksamhetssystem, Treserva, och inte i parallella system.

Bedömning ur ekologisk dimension

Stadsledningskontoret har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Det är en mänsklig rättighet att kunna leva sitt liv utan att drabbas av våld. Våld i nära relationer är ett allvarligt samhällsproblem som berör människor i alla åldrar och som kan resultera i långvariga fysiska, psykiska och sociala konsekvenser för den som blir utsatt.

En förutsättning för att socialtjänsten ska kunna erbjuda adekvat stöd och hjälp för att minska de negativa konsekvenserna är att våldet upptäcks. Att rutinmässigt ställa frågor om våld i berörda verksamheter kan öka förutsättningarna för att kunna upptäcka våldsutsatthet och våldsutövande. Personer som annars riskerar att inte uppmärksammas ges möjlighet att berätta om sin utsatthet. Genom att fråga signalerar verksamheten också att det inte är acceptabelt med våld i en nära relation.

Enligt Socialstyrelsens föreskrifter ska såväl socialnämnderna som vårdgivare ha rutiner för när och hur frågor ska ställas om våld. När och hur frågorna ska ställas är upp till varje socialnämnd och vårdgivare att avgöra utifrån hur verksamheten ser ut, eftersom det behövs lokal anpassning. Utgångspunkten behöver bland annat vara vilken relevans som frågor om våld har i förhållande till vilken typ av verksamhet och vilka målgrupper det rör sig om.

Jonas Kinnander

Eva Hessman

Direktör Ärende och utredning

Stadsdirektör

Bilagor

1. Motionen
2. Nämnden för funktionsstöds handlingar 2024-01-17 § 9
3. Äldre samt vård- och omsorgsnämndens handlingar 2024-01-30 § 272
4. Socialnämnd Centrums handlingar 2024-01-23 § 24
5. Socialnämnd Sydväst handlingar 2024-01-31 § 24
6. Grundskolenämndens handlingar 2024-01-09 § 12
7. Utbildningsnämndens handlingar 2024-01-16 § 14

Handling 2023 nr 191

Motion av Simona Mohamsson (L) och Kristina Bergman Alme (L) om att ta fram ett lämpligt screeninginstrument för våld i nära relation

Våld i nära relation är ett mycket stort samhällsproblem. Det drabbar personer i alla samhällsklasser och i alla åldrar men framför allt utsätts kvinnor för våldet. I Göteborgs Postens granskning av våldet framkommer det att trots kunskapen om våld i nära relation är stor och spridd i Göteborg, utsätts kvinnor för våld i olika former hela tiden i det tysta. Ingen frågar om våldet.

Att fråga och lyssna är första steget för att kunna hjälpa. Idag finns ett omfattande material för att identifiera våld i nära relation, beskriva våldet samt riskbedöma det. Detta material kommer bara till nytta när det används. Idag används manualbaserade frågeformulär såsom FREDA-kortfrågor inom socialtjänsten när de misstänker våld i nära relation. Problemet är att man aldrig kan se på en person att den är utsatt för våld i nära relation. Vi alla har fördomar om hur en person som är utsatt för våld i nära relation ser ut och beter sig. Detta är alla felkällor som gör att vi missar att ställa frågan och därmed öppna samtalet för dessa svårigheter oavsett vad personen sökt hjälp för.

Göteborg ska bli bäst i världen på att bekämpa våld i nära relation. Det betyder att vi behöver arbeta systematiskt, uthålligt och skyndsamt. Staden behöver bli bättre på att använda screeninginstrument för att identifiera personer som utsätts för våld i nära relation. Genom att använda screeninginstrument får alla i målgruppen frågan Att fråga blir normalt och över tid blir det lättare att prata om våldet eller att återkomma senare och berätta, även om man döljer sin utsatthet vid första tillfället. Att alltid ställa frågan öppnar upp för att det är ok att prata om sin utsatthet och visar på att personalen i staden orkar lyssna.

FREDA-kortfrågor är inte framtaget som ett screeninginstrument men i manualen påtalas att det kan användas som ett. Skulle det finnas mer lämpliga screeninginstrument än FREDA-kortfrågor ska de naturligtvis användas.

Alla som möter Socialtjänsten (Socialnämnderna, Nämnden för Funktionsstöd, Äldre- samt vård och omsorgsnämnden) från tonåren och uppåt ska få frågor om våld i nära relation. Svaren behöver dokumenteras på ett sådant sätt att staden kan föra statistik om våldet på gruppnivå. Staden behöver identifiera fler verksamheter som kan vara lämpliga att implementera ett screeningsinstrument om våld i nära relation, så som familjecentraler. Frågor ställs redan i den obligatoriska elevhälsoenkäter i åk 4 och åk 8 i

grundskolan samt åk 1 i gymnasiet. I detta fall gäller det att föra det som statistik på en aggregerad nivå för att vidare kunna analysera

Till våld i nära relation räknas idag även barn som bevittnar våld i nära relation. Ett Screeningsinstrument behöver tas fram för även detta ändamål och implementeras i Göteborgs stad för att identifiera barn som utsätts för att bevittna våld i nära relation.

Förslag till beslut i kommunfullmäktige:

Kommunstyrelsen får i uppdrag att ta fram ett lämpligt screeninginstrument i samverkan med relevanta nämnder där det är lämpligt att alltid screena för våld i nära relation. Samt att screeningen dokumenteras på ett sådant sätt att det går att få statistiskt underlag för hela staden.

Simona Mohamsson (L)

Kristina Bergman Alme (L)

Motion av Simona Mohamsson (L) och Kristina Bergman Alme (L) om att ta fram ett lämpligt screeninginstrument för våld i nära relationer

§ 9, Dnr N161-2408/23

Nämnden har fått en remiss från kommunstyrelsen avseende motion om att ta fram ett lämpligt screeninginstrument för våld i nära relationer och att där det är lämpligt alltid screena för våld i nära relation. Dessutom är motionens förslag att screeningen ska dokumenteras på ett sådant sätt att det går att få statistiskt underlag för hela staden.

Nämndens svar ska vara kommunstyrelsen till handa senast den 24 januari 2024.

Beslut

1. Nämnden för funktionsstöd avstyrker förslag om att ta fram ett lämpligt screeninginstrument för våld i nära relation, med de synpunkter som framkommer i tjänstutlåtandet.
2. Nämnden för funktionsstöd översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande till kommunstyrelsen.
3. Nämnden för funktionsstöd förklarar paragrafen omedelbart justerad.

Handlingar

Förvaltningen har den 18 december 2023 upprättat ett tjänsteutlåtande med två tillhörande bilagor. Förvaltningen föreslår att nämnden avstyrker förslag om att ta fram ett lämpligt screeninginstrument för våld i nära relation med de synpunkter som framkommer i tjänstutlåtandet, översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande till kommunstyrelsen och förklarar paragrafen omedelbart justerad.

Yrkande

Ordförande Håkan Hallengren (S) yrkar bifall till förvaltningens förslag att avstyrka motion om förslag att ta fram ett lämpligt screeninginstrument för våld i nära relation. Andre vice ordförande Johanna Holmdahl (KD) yrkar avslag.

Andre vice ordförande Johanna Holmdahl (KD) yrkar att motion om förslag att ta fram ett lämpligt screeninginstrument för våld i nära relation ska tillstyrkas. Ordförande Håkan Hallengren (S) yrkar avslag.

Propositionsordning

Ordförande Håkan Hallengren (S) ställer proposition på yrkandena om motion om förslag att ta fram ett lämpligt screeninginstrument för våld i nära relation, och finner att ord-

Utdrag ur protokoll (nr 1A)
Sammanträdesdatum: 2024-01-17

Fortsättning § 9

förande Håkan Hallengrens (S) yrkanden om bifall respektive avslag vinner bifall.
Omröstning begärs.

Nämnden godkänner följande ordning för omröstning:

Ja-röst för att avslå motion om förslag att ta fram ett lämpligt screeninginstrument för våld i nära relation.

Nej-röst för att tillstyrka motionen.

Omröstning

Förste vice ordförande Emma Öman (V), Pia Rönnesjö (S), Anna Siitam Wadman (MP), Sanda Anton Henriksson (SD), Ulla Ekman (V), Maria Nilsson (C) och ordförande Håkan Hallengren (S) röstar ja.

Åsa Hartzell (M), Nicola Hesselén (M), Peter Svanberg (D) och andre vice ordförande Johanna Holmdahl (KD) röstar nej.

Med sju röster ja och fyra röster nej, avstyrker nämnden motionen om förslag att ta fram ett lämpligt screeninginstrument för våld i nära relation.

Reservationer

Åsa Hartzell (M), Nicola Hesselén (M), Peter Svanberg (D) och andre vice ordförande Johanna Holmdahl (KD) reserverar sig mot beslutet.

Protokollsanteckning

M, D, L och KD inkommer med en protokollsanteckning:

”Vi reserverar oss till förmån för motionen.”

Justering

Den 17 januari 2024.

Protokollsutdrag skickas till

Kommunstyrelsen

Utdrag ur protokoll (nr 1A)

Sammanträdesdatum: 2024-01-17

Vid protokollet

Ordförande

Håkan Hallengren (S)

Justerande

Johanna Holmdahl (KD)

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2023-12-18

Diarienummer N161-2408/23

Handläggare

Josiane Bolenge Kamparås och Yasmin Andersson

Telefon: 031-365 00 00 (växel)

E-post: fornamn.efternamn@funktionsstod.goteborg.se

Svar på remiss om motion av Simona Mohamsson (L) och Kristina Bergman Alme (L) om att ta fram ett lämpligt screening-instrument för våld i nära relation

Förslag till beslut

1. Nämnden för funktionsstöd avstyrker förslag om att ta fram ett lämpligt screeninginstrument för våld i nära relation, med de synpunkter som framkommer i tjänsteutlåtandet.
2. Nämnden för funktionsstöd översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande till kommunstyrelsen.
3. Nämnden för funktionsstöd förklarar paragrafen omedelbart justerad.

Sammanfattning

Nämnden har fått motion av Simona Mohamsson (L) och Kristina Bergman Alme (L) om att ta fram ett lämpligt screeninginstrument för våld i nära relation på remiss från kommunstyrelsen.

Motionen föreslår att kommunstyrelsen får i uppdrag att, i samverkan med relevanta nämnder, ta fram ett lämpligt screeninginstrument och att där det är lämpligt alltid screena för våld i nära relation. Dessutom ska screeningen dokumenteras på ett sådant sätt att det går att få statistiskt underlag för hela staden.

Förvaltningens bedömning är att motionen bör avstyrkas. Bedömningen grundar sig på att förvaltningen har rutiner, handbok och screeninginstrument som ska ge stöd till medarbetare att kunna upptäcka och agera vid misstanke eller vid kännedom om våld i nära relation. Idag används screeningmetoden FREDA-kortfrågor inom myndighetsutövningen enligt rekommendationen från Socialstyrelsen. Socialstyrelsen rekommenderar FREDA-kortfrågor för socialtjänstens och andra verksamheters arbete med att identifiera våld samt bedöma behovet av stöd och skydd i samband med våldsutsatthet. Förvaltningen bedömer att metoden uppfyller de krav som ställs på ett screeninginstrument och är en etablerad och inarbetad metod.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Förvaltningen har arbetssätt, rutiner och screeningmetoder/-processer för arbete med våld i nära relationer. Att prioritera att ta fram ett nytt screeningsinstrument för våld i nära relation skulle innebära ökade ekonomiska och personella resurser för förvaltningen.

Förvaltningen behöver fortsätta med kompetensutvecklingsinsatser till berörd personal för att stärka det befintliga arbetssättet när det gäller till exempel FREDA-kortfrågor samt

anpassa metoder utifrån målgruppen. Arbetet innebär att förvaltningen avsätter personal som genomför och säkerställer screeningsarbetet för att upptäcka våldsutsatthet bland brukare, både inom myndighetsutövningen och i de brukarnära verksamheterna.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på ärendet utifrån den ekologiska dimensionen.

Bedömning ur social dimension

Det är en mänsklig rättighet att kunna leva sitt liv utan att drabbas av våld. Våld i nära relationer är ett globalt folkhälsoproblem som resulterar i långvariga fysiska, psykiska och sociala konsekvenser för den som blir utsatt. Kommunen har ett tydligt ansvar i att bedriva ett aktivt arbete mot våld i nära relationer, både stödjande och förebyggande. I socialtjänstlagen kap 5 § 11 klargörs socialnämndens ansvar för att brottsoffer och deras närstående får stöd och hjälp. Vidare förpliktigar både internationella konventioner och nationella politiska målsättningar Sveriges ansvar i att bedriva ett aktivt arbete mot våld i nära relationer. Att chefer och medarbetare inom förvaltningen har kompetens i frågan om våld i nära relationer är en förutsättning för att våldsutsatthet ska uppmärksammas, upptäckas, hanteras och förebyggas. Målgruppen i förvaltningen för funktionsstöd pekas ut som en särskild utsatt grupp inom forskningen.

Programmet för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning lyfter bland annat rätten till ett tryggt liv, rätten till ett självständigt liv, rätten till bästa möjliga hälsa samt rätten till information och kommunikation.

Att personalen inom förvaltning för funktionsstöd använder sig av etablerade och rekommenderade screeningmetoder för att upptäcka våldsutsatthet bland personer med funktionsnedsättning, säkerställer och bidrar till Göteborgs Stads systematiska arbete mot våld i nära relationer.

Samverkan

Förvaltningens samverkansgrupp

Information om ärendet lämnas på förvaltningsövergripande samverkansgrupps (FSG) möte den 10 januari 2024.

Rådet för funktionsstödsfrågor

Rådet för funktionsstödsfrågor har fått information om ärendet på mötet den 23 november 2023.

Bilaga

1. Motion av Simona Mohamsson (L) och Kristina Bergman Alme (L) om att ta fram ett lämpligt screeninginstrument för våld i nära relation.
2. Protokollsutdrag från kommunfullmäktige den 11 mars 2021 § 15

Ärendet

Nämnden har fått motion av Simona Mohamsson (L) och Kristina Bergman Alme (L) om att ta fram ett lämpligt screeninginstrument för våld i nära relation.

Nämndens svar ska vara kommunstyrelsen till handa senast den 24 januari 2024.

Beskrivning av ärendet

Nämnden för funktionsstöd yttrar sig över remissförslaget utifrån nämndens verksamhetsområden och perspektiv.

Bakgrund från motionen

Motionärerna beskriver att våld i nära relation är ett mycket stort samhällsproblem. Det drabbar personer i alla samhällsklasser och i alla åldrar, men framför allt utsätts kvinnor för våldet.

Motionären menar att staden behöver bli bättre på att använda screeninginstrument för att identifiera personer som utsätts för våld i nära relation. Idag används, inom socialtjänsten, manualbaserade frågeformulär såsom FRED-kortfrågor när socialtjänsten misstänker våld i nära relation.

FRED-kortfrågor är enligt motionärerna inte framtaget som ett screeninginstrument men i manualen påtalas att det kan användas som ett. Motionären skriver vidare att om det finnas mer lämpliga screeninginstrument än FRED-kortfrågor ska de naturligtvis användas.

Motionen föreslår att kommunstyrelsen får i uppdrag att, i samverkan med relevanta nämnder, ta fram ett lämpligt screeninginstrument och att där det är lämpligt alltid screena för våld i nära relation. Dessutom ska screeningen dokumenteras på ett sådant sätt att det går att få statistiskt underlag för hela staden.

FRED-kortfrågor

I Socialstyrelsens arbete ingår att utveckla och sprida kunskap om standardiserade bedömningsmetoder och evidensbaserade behandlingsmetoder. Som ett led i det arbetet har FRED- bedömningsmetoder utvecklats. FRED innehåller flera standardiserade bedömningsmetoder som är tänkt att användas i socialtjänstens arbete mot våld i nära relationer och består av tre instrument och en manual om hur instrumenten ska användas. Utvecklingen av FRED är ett uppdrag från regeringen till Socialstyrelsen. FRED-kortfrågor är ett stöd att för att fråga om våld i enskilda ärenden.

Arbete med våld i nära relation inom förvaltningen

Förvaltningen för funktionsstöd har sedan tidigare ett uppdrag från kommunfullmäktige den 11 mars 2021 § 15 om våld i nära relationer, se tjänsteutlåtandets bilaga 2. Uppdraget innefattade att stärka arbetet kring hur kommunens vård- och omsorgspersonal kompetensutbildas i våld i nära relationer. Uppdraget resulterade i förvaltningens rutiner, handbok och screeninginstrument som ska ge stöd till medarbetare att kunna upptäcka och agera vid misstanke eller vid kännedom om våld i nära relation.

Syfte med handboken är att tillgängliggöra grundläggande kunskap och begrepp om våld i nära relationer, för att stödja personalen i sitt arbete med att uppmärksamma och upptäcka våld. Handboken ger även kännedom om det stöd som erbjuds till brukare av de fyra socialtjänstförvaltningarna i staden.

Målet är att höja grundläggande kunskap och förstärka kompetens bland personalen som i sitt arbete möter människor som är utsatta eller riskerar att utsättas för våld i nära relationer och förtryck. Det är viktigt att förebygga förekomsten av våld och människor som har utsatts för våld i nära relationer ska kunna få det stöd de har rätt till.

I förvaltningens myndighetsutövning finns det en framtagna rutin för arbete med våld i nära relationer. Syftet med denna rutin är att medarbetare och chefer ska ha kännedom om hur de ska agera vid misstanke eller upptäckt av våld i nära relationer bland brukare.

I rutinen beskrivs hur socialsekreterare inom förvaltningen för funktionsstöd ställer frågor om våld i nära relation till alla vuxna klienter för att upptäcka utsatthet. FREDA-kortfrågor kan med fördel ställas även till vårdnadshavare i barnärenden. Frågorna kan också, om det bedöms lämpligt, ställas till ungdomar under 18 år. Förvaltningens socialsekreterare använder screeningmetoden FREDA-kortfrågor vid varje första samtal med brukare samt vid uppföljning, det vill säga inte bara vid misstanke om våld i nära relation.

Syftet med att systematiskt ställa frågor om våld i alla ärenden är att identifiera våldsutsatthet för att sedan kunna gå vidare och bedöma behov av stöd och skydd. Ansvaret för att bedöma behov av stöd och skydd ligger på socialförvaltningarnas vuxenenheter och görs inte inom förvaltningen för funktionsstöd.

Att ställa frågor om våld till alla skapar förutsättningar för likvärdiga bedömningar på alla enheter. Det innebär vidare att alla som möter förvaltningens myndighetsutövning får information om den stöd och hjälp som kan fås när det gäller våld i nära relationer. Utifrån förvaltningens målgrupper finns bildstöd till FREDA-kortfrågor som kan användas vid behov. Vidare har förvaltningen under hösten 2023 lagt in FREDA-kortfrågor i verksamhetssystemet, vilket medför möjlighet att framöver ta fram statistik.

I förvaltningen finns även en rutin som stöd i utförarverksamheter. Rutinen beskriver hur chefer samt medarbetare i utförarverksamheter ska agera vid misstanke eller upptäckt av våld i nära relation. Rutinen beskriver de aktiviteter som ska genomföras av chef och medarbetare vid misstanke eller upptäckt av våld. Exempelvis gäller det att samla in relevant information samt att dokumentera. I rutinen beskrivs vilka kontakter som ansvarig chef ska ta i dessa situationer.

Under hösten 2023 har representanter från förvaltningen bidragit med kunskap på strategisk och operativ nivå i myndigheten för delaktighets utveckling av metodstöd för arbete med våld i nära relationer utifrån ett funktionshinderperspektiv.

Förvaltningens bedömning

Förvaltningens bedömning är att motionen bör avstyrkas. Bedömningen grundar sig på att förvaltningen har rutiner, handbok och screeninginstrument som ska ge stöd till medarbetare att kunna upptäcka och agera vid misstanke eller vid kännedom om våld i nära relation. I dag använder förvaltningens socialsekreterare screeningmetoden FREDA-kortfrågor vid varje första samtal med brukare samt vid uppföljning, det vill säga inte bara vid misstanke om våld i nära relation.

Förvaltningen bedömer att FREDA-kortfrågor uppfyller de krav som ställs på ett screeninginstrument och är en etablerad och inarbetad metod. Förvaltningen har också

lagt in FREDA-kortfrågor i verksamhetssystem vilket på sikt medför möjlighet att ta fram statistik.

Camilla Blomqvist

Linda Wenthe

Förvaltningsdirektör

Avdelningschef Kvalitet och utveckling

§ 272 N160-1892/23

Svar på remiss – motion av Simona Mohamsson (L) och Kristina Bergman Alme (L) om att ta fram ett lämpligt screeninginstrument för våld i nära relation

Beslut

Äldre samt vård- och omsorgsnämnden:

1. avstyrker motionens förslag att kommunstyrelsen får i uppdrag att ta fram ett lämpligt screeninginstrument i samverkan med relevanta nämnder där det är lämpligt att alltid screena för våld i nära relation.
2. tillstyrker motionens förslag att screening ska dokumenteras på sådant sätt att det går att få ett statistiskt underlag för hela staden och föreslår ett uppdrag för detta.
3. översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande till stadsledningskontoret.
4. förklarar beslutet omedelbart justerat.

Handlingar

Förvaltningens tjänsteutlåtande, 2023-12-06

Protokollsutdrag skickas till

Stadsledningskontoret

Dag för justering

2024-01-30

Vid protokollet

Sekreterare

Karin Aztor

Ordförande

Marina Johansson

Justerande

Elisabet Lann

Protokollsutdragets riktighet intygas av nämndsekreterare Karin Aztor

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2023-12-06

Diarienummer N160-1892/23

Handläggare: Katrin Ceesay

katrin.ceesay@aldrevardomsorg.goteborg.se

Svar på remiss – motion av Simona Mohamsson (L) och Kristina Bergman Alme (L) om att ta fram ett lämpligt screeninginstrument för våld i nära relation

Förslag till beslut

Äldre samt vård- och omsorgsnämnden:

1. avstyrker motionens förslag att kommunstyrelsen får i uppdrag att ta fram ett lämpligt screeninginstrument i samverkan med relevanta nämnder där det är lämpligt att alltid screena för våld i nära relation.
2. tillstyrker motionens förslag att screening ska dokumenteras på sådant sätt att det går att få ett statistiskt underlag för hela staden och föreslår ett uppdrag för detta.
3. översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande till stadsledningskontoret.
4. förklarar beslutet omedelbart justerat.

Sammanfattning

Äldre samt vård- och omsorgsförvaltningen har att yttra sig över motionen från Simona Mohamsson (L) och Kristina Bergman Alme (L) om att ta fram ett lämpligt screeninginstrument för våld i nära relation. Enligt motionärerna ska Göteborgs Stad bli bäst i världen på att bekämpa våld i nära relation och för att kunna göra detta menar de att Göteborgs Stad behöver arbeta systematiskt, uthålligt och skyndsamt. Det lyfts fram att Göteborgs Stad behöver bli bättre på att använda screeninginstrument för att identifiera personer i alla åldrar som utsätts för våld i nära relation. Motionärerna vill normalisera frågor om våld genom att fler personer i alla åldrar som är i kontakt med socialtjänsten ska nås av frågor om våld. Syftet är att fler ska kunna berätta om sin utsatthet och få hjälp och stöd. Motionärerna ställer frågan om det finns mer lämpliga screeninginstrument än FREDA-kortfrågor¹ som används idag.

Förslagen från motionärerna är att kommunstyrelsen får i uppdrag att ta fram ett lämpligt screeninginstrument i samverkan med relevanta nämnder där det är lämpligt att alltid screena för våld i nära relation samt att screeningen dokumenteras på ett sådant sätt att det går att få statistiskt underlag för hela staden.

¹ [FREDA-KORTFRÅGOR \(socialstyrelsen.se\)](https://socialstyrelsen.se/freda-kortfragor)

Äldre samt vård- och omsorgsförvaltningen bedömer att ett lämpligt screeninginstrument inte behöver tas fram med hänvisning till det befintliga arbetet kopplat till screening som redan pågår i förvaltningen. Förvaltningen bedömer att ett resurssatt uppdrag bör ges för utveckling av det befintliga verksamhetssystemet för att möjliggöra en systematisk uppföljning av socialnämndernas arbete med våld i nära relationer och en sådan staden-övergripande uppföljning som motionärerna efterfrågar.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer är ett stort samhälls- och folkhälsoproblem med stora konsekvenser för den enskilde i form av lidande. Inte sällan påverkas den utsattas ekonomi. Även för samhället kommer våld i nära relationer med stora kostnader. Ekonomiskt våld är en form av våld som inriktar sig på personens ekonomi med syfte att skada personen, men även andra former av våld i nära relationer kan få konsekvenser för ekonomin. Våld påverkar generellt hälsan vilket kan leda till sjukskrivning, arbetslöshet samt problem med att lösa boende vid en separation.

Ekonomiska konsekvenser finns både på individnivå och på samhällsnivå. Även införandet av ett nytt arbetssätt så som screening kan för äldre samt vård- och omsorgsförvaltningen få ekonomiska konsekvenser. Kostnader för socialnämnderna som utreder ärenden om våld i nära relationer kan på kort sikt komma att öka om screeningen leder till att mer våld uppdagas. För äldre samt vård- och omsorgsförvaltningen, som ska ställa frågor om våld på rutin, kan ökade resurser behövas sättas in då screening kan innebära att ytterligare möten med den enskilde. Även samverkan med övriga socialnämnder kan krävas, vilket kan vara tidskrävande.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Våld orsakar betydande kostnader för samhället varje år men våldet orsakar också stort lidande för enskilda som leder till sämre livskvalitet. Den som blir utsatt för våld i nära relationer riskerar också sämre hälsa. Det beror bland annat på att våldet ökar risken för stresssymptom. Det kan leda till ökad dödlighet, fysisk ohälsa, kronisk smärta, högt blodtryck, hjärtproblem, ångest och depression. Det kan i sin tur leda till ökad risk att bli inlagd på sjukhus. För en äldre person kan det leda till en ökad risk att flytta till särskilt boende. På grund av de stora konsekvenserna är det viktigt att uppmärksamma våldet och agera med det stöd som Göteborgs Stad kan ge. Det kan handla om att stötta den enskilde i kontakter med övrig socialtjänst, läkare, polis med mera. Det kan också handla om att se över vilka insatser våra verksamheter har som kan ge stöd och avlastning samt hjälp för den enskilde att komma ifrån våldet.

Samverkan

Information ges i förvaltningsövergripande samverkansgrupp (FSG) den 24 januari 2024.

Bilagor

1. Handling 2023 nr 191 Motion av Simona Mohamsson (L) och Kristina Bergman Alme (L) om att ta fram ett lämpligt screeninginstrument för våld i nära relation.

Ärendet

Äldre samt vård- och omsorgsförvaltningen har att ta ställning till motionen från Simona Mohamsson (L) och Kristina Bergman Alme (L) om att ta fram ett lämpligt screeninginstrument för våld i nära relation. Äldre samt vård- och omsorgsnämndens yttrande ska ha kommit in till stadsledningskontoret senast den 7 februari 2024.

Beskrivning av ärendet

Enligt motionärerna Simona Mohamsson (L) och Kristina Bergman Alme (L) ska Göteborgs Stad bli bäst i världen på att bekämpa våld i nära relation. För att kunna göra detta menar de att Göteborgs stad behöver arbeta systematiskt, uthålligt och skyndsamt. Motionärerna lyfter fram att Göteborgs Stad behöver bli bättre på att använda screeninginstrument för att identifiera personer i alla åldrar som utsätts för våld i nära relation. Motionärerna vill normalisera frågor om våld genom att fler personer i alla åldrar som är i kontakt med socialtjänsten ska nås av frågor om våld. Syftet är att fler ska kunna berätta om sin utsatthet och få hjälp och stöd.

Förvaltningens bedömning

Göteborgs Stad har tidigare fattat beslut om nolltolerans mot våld i nära relationer. Ytterligare motioner har lagts inom området vilka alla bidrar till att sätta fokus på det stora folkhälsoproblemet som våld i nära relationer är. Socialstyrelsen fattade beslut den 31 maj 2022 om nya föreskrifter och allmänna råd om våld i nära relationer. Författningen riktar sig till socialtjänsten, hälso- och sjukvården och tandvården och trädde i kraft den 1 november 2022 (HSLF-FS 2022:39). De nya riktlinjerna om våld i nära relationer fastställer att en socialnämnd, som äldre samt vård- och omsorgsnämnden, ska fastställa rutiner för när och hur medarbetare i dess verksamheter ska ställa frågor om våld.

Nämnden ska arbeta för att upptäcka våldsutsatthet. Detta betyder att förvaltningen ska ha rutiner för på vilket sätt medarbetare i en viss verksamhet ska ställa frågor vid tecken på utsatthet för våld eller våldsutövande. Vidare innebär det att förvaltningen ska ställa rutinmässiga frågor om våldsutsatthet eller våldsutövande till alla klienter/omsorgstagare vid ett visst tillfälle eller i samband med en viss aktivitet, exempelvis vid ansökan om insatser. Utifrån de nya föreskrifterna och det uppdrag som nämnden fick i mars 2021 har förvaltningen tagit fram rutiner för att screena, det vill säga ställa frågor om våld på rutin. Rutinen har beslutats och en handbok har även tagits fram som ett stöd i arbetet. I samband med framtagandet av de nya rutinerna tittade arbetsgruppen på flera olika kunskapskällor, metoder och verktyg för att ställa frågor om våld på rutin. Exempelvis länkas i förvaltningens rutin till screeningverktyget REAGERA-S² som är ett verktyg framtaget för att användas inom hälso- och sjukvård och som riktar sig till äldre personer.

Förvaltningens egen rutin för att ställa frågor om våld på rutin innehåller även den kunskap från forskningsprojektet REAGERA som handlar om hur man bäst ställer frågor om våld till äldre personer. Möjligheten att hämta inspiration från ett verktyg som är framtaget för äldre personer uppmuntras men förvaltningen ser inte någon anledning att

² REAGERA står för Responding to Elder Abuse in GERiatric care och är ett forskningsprojekt som bedrivs i samarbete mellan Region Östergötland och Linköpings Universitet och som finansieras med medel från Brottsofferfonden. J. Simmons 2021 <https://liu.se/forskning/reagera>.

frånga Socialstyrelsens rekommendation om att använda FRED-kortfrågor för att ställa frågor om våld. I förvaltningens rutin framgår därför att det är FRED-kortfrågor som ska användas för att ställa frågor på rutin. I sambandet med framtagandet av förvaltningens rutin togs det fram två poster i socialtjänstens verksamhetssystem Treserva. Detta för att kunna göra den systematiska uppföljning som motionärerna efterfrågar. I förvaltningens rutin för myndighet ska det dokumenteras att screening genomförs i händelsen ”fråga om våld” i Treserva. I de fall våld framkommit eller det finns tecken på våldsutsatthet noteras detta i händelsen ”våld i nära relation” i Treserva. Det är möjligt att andra socialnämnder i dagsläget inte har den möjligheten att ta fram sådan statistik i Treserva.

Förvaltningen bedömer det positivt att statistik kan tas fram på aggregerad nivå när det gäller hur många personer som screenas i kontakt med socialtjänsten och hur många som erbjuds insatser då våld i nära relation förekommer. För att den här typen av statistik ska vara möjlig att ta fram är det av stor vikt att Göteborgs Stads berörda verksamheter har ett enhetligt sätt att registrera frågor om våld i Treserva. Därtill behöver rutin för frågor och registrering tillämpas i det dagliga arbetet. Förvaltningen föreslår därför att Göteborgs Stads enhet som har ansvar för utveckling av Treserva ges i uppdrag och får ekonomiska förutsättningar att i samarbete med stadens kompetenscenter för våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck se över och genomföra nödvändiga förändringar i systemet. Eventuella dokumentationskrav behöver vara så enkel som möjligt att hantera så att ökad administrativt arbete kan undvikas.

Äldre samt vård- och omsorgsförvaltningen

Simon Andrén Cederholm
Avdelningschef

Babbs Edberg
Förvaltningsdirektör

§ 24 Motion av Simona Mohamsson (L) och Kristina Bergman Alme (L) om att ta fram ett lämpligt screeninginstrument för våld i nära relation

N164-1441/23

Socialförvaltningen Centrum har 2023-12-27 upprättat ett tjänsteutlåtande i rubricerat ärende.

Yrkanden

Kristina Bergman Alme (L) yrkar bifall till förvaltningens förslag med hänvisning till yttrandet från (M), (L) och (KD) med särskilt yttrande från (D). Se bilaga 3 till protokollet.

Beslut

Socialnämnden Centrum avstyrker motion om att ta fram ett lämpligt screeninginstrument för våld i nära relation med hänvisning till de synpunkter och förslag som redovisas i tjänsteutlåtandet och översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande till kommunstyrelsen.

Socialnämnden Centrum förklarar paragrafen omedelbart justerad.

Protokollsanteckning

Kristina Bergman Alme (L) inkommer med ett yttrande från (M), (L) och (KD) med särskilt yttrande från (D). Se bilaga 3 till protokollet.

Dag för justering

2024-01-23

Vid protokollet

Sekreterare

Jeanette Nilsson

Ordförande

Jenny Broman (V)

Justerande

Nina Miskovsky (M)

2023-01-23

Yttrande angående svar på remiss om motion av Simona Mohamsson (L) och Kristina Bergman Alme (L) om att ta fram ett lämpligt screeninginstrument för våld i nära relation

Mörkertalet för våld i nära relationer är mycket stort, eftersom en stor andel våldsutsatta aldrig anmäler de övergrepp som de utsätts för i den nära relationen. En uppskattning är att runt en fjärdedel av våldet i nära relationer polisanmäls. Enligt Brottsförebyggande rådet (Brå) har var fjärde kvinna någon gång utsatts för våld av en partner eller före detta partner. Det är lätt att tänka att våld handlar om fysiskt våld, men det är större än detta, ex hur en partner kan utöva våld genom diverse begränsningar av umgänge men också genom ekonomiskt våld där individens självbestämmande kan bli noll.

Det största mörkertalet gällande närståendevåld finns sannolikt bland äldre och personer med funktionsnedsättningar. Det senare märks också i SKRs rapport ”Socialtjänsten stöd till våldsutsatta” som kom nu i januari, där det också noterats att denna grupp får minst antal insatser statistiskt sett.

Det som skulle kunna vara tydligare i tjänsteutlåtandet från Socialnämnd Centrum är hur och i vilken utsträckning förvaltningen verkligen arbetar med de verktyg som finns och hur dessa arbeten följs upp och därmed förbättras. Det är också viktigt att se till att få en samlad bild över statistiken.

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2023-12-27

Diarienummer N164-1441/23

Handläggare

Marie Larsson, Åsa Persson

Telefon: 031-3679016

E-post: asa.persson@socialcentrum.goteborg.se

marie.larsson@socialcentrum.goteborg.se

Svar på remiss - Motion av Simona Mohamsson (L) och Kristina Bergman Alme (L) om att ta fram ett lämpligt screeninginstrument för våld i nära relation

Förslag till beslut

Socialnämnden Centrum avstyrker motion om att ta fram ett lämpligt screeninginstrument för våld i nära relation med hänvisning till de synpunkter och förslag som redovisas i tjänsteutlåtandet och översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande till kommunstyrelsen.

Socialnämnden Centrum förklarar paragrafen omedelbart justerad.

Sammanfattning

Socialnämnden har att yttra sig om en motion som inkommit från Simona Mohamsson (L) och Kristina Bergman Alme (L) om att screening för våldsutsatthet i nära relation. Motionen utgår ifrån att våld i nära relation är ett mycket stort samhällsproblem. För att den som utsätts ska få stöd och hjälp krävs att våldet kommer socialtjänsten till känna. För att underlätta att så sker ska frågor om våldsutsatthet ställas till barn och vuxna på rutin.

Motionärerna utgår ifrån att socialtjänsten har redskap och kunskap att upptäcka och utreda våld men att brister finns i tillämpningen av screeningverktyg varvid ett nytt ska tas fram.

Nämnden har specifikt att ta ställning till två beslutsmeningar

1. Kommunstyrelsen får i uppdrag att ta fram ett lämpligt screeninginstrument i samverkan med relevanta nämnder där det är lämpligt att alltid screena för våld i nära relation.
2. Samt att screeningen dokumenteras på ett sådant sätt att det går att få statistiskt underlag för hela staden.

Förvaltningen bedömer att motionens första beslutspunkt redan omhändertas i stadens pågående arbete, de befintliga verktyg och metoder för bedömning som finns tillgängliga,

samt det förslag på aktiviteter i den stadenövergripande plan mot våld i nära relationer som just nu är under beredning.

När det gäller motionens andra beslutsmening är förvaltningens bedömning att man i stället bör undersöka möjligheten att utveckla *befintliga* verksamhetssystem för att få fram statistiskt underlag för hela staden utan att det innebär en ökad administration för stadens medarbetare.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Ekonomi är en mycket viktig dimension med starka kopplingar till den sociala dimensionen när det gäller våld i nära relation. Detta gäller för den enskilde som berörs, samt för kommunala verksamheter och övriga samhällsinstanser som på olika sätt har ansvar för åtgärder och insatser.

För barn och vuxna som utsätts för våld i nära relation medför våldet ofta ett flertal olika negativa ekonomiska konsekvenser. Ekonomiska konsekvenser kan också vara en aktiv del av våldets karaktär och utformning. Hälsoproblem, arbetslöshet eller svårigheter med bostadssituation eller annan situation som uppstår till följd av våldet kan få ekonomiska konsekvenser. Behovet av insatser från socialtjänst och sjukvård på grund av våldsutsatthet medför kostnader för både kommun och region. Insatser kopplade till den som utövar våld medför kostnader för rättsvårdande myndigheter och ibland också sjukvård och socialtjänst.

En effekt av ökad kunskap, ökad användning av screeninginstrument eller andra förbättrade arbetssätt i stadens verksamheter, bör leda till att mer våld upptäcks och kan därför på kort sikt komma att öka kostanden för socialtjänsten i staden för skydd och stöd till våldsutsatta, samt insatser till dem som utövar våldet. Dock kan de negativa följderna av våldsutsattheten mildras, genom att socialtjänsten tidigt upptäcker våld. Eventuellt kan tidig upptäckt innebära att behovet av stöd kan tillgodoses med mindre ingripande insatser. Mindre allvarliga följder av våldet och färre omfattande insatser, medför en positiv effekt på den enskildes, kommunens och samhällets ekonomi.

Implementeringen av stadens befintliga verktyg för att systematiskt fråga om våld, har pågått under ett flertal år och har medfört kostnader för utbildare och arbetstid för de som deltagit i utbildningarna. Ett uppdrag om ett nytt screeningverktyg skulle medföra ytterligare kostnader för bland annat framtagande, validering, utbildning och implementering. Det finns inget som tyder på att andra verktyg skulle ha bättre förutsättningar att implementeras och användas än de nu befintliga.

Ett utökat krav på dokumentation, som skall koppla olika uppgifter i ett individärendet till att göra det möjligt med statistik på gruppnivå, skulle kunna medföra ökad administration och arbetstid för medarbetare och därmed också en ökad kostnad. Ett eventuellt uppdrag om att utveckla system för att tillhandahålla statistiskt underlag på gruppnivå, bör därför fokusera på att utveckla lättanvända och ändamålsenliga funktioner i socialtjänstens befintliga dokumentationssystem, i stället för att minimera risken för ökad administration. Kostnader för utredning och utveckling tillkommer då kortsiktigt, men långsiktiga kostnader för medarbetares arbetstid för ökad dokumentation kan undvikas.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

För att våldsutsatta barn och vuxna ska kunna få stöd och hjälp är det viktigt att våldet upptäcks och att insatser är tillgängliga. Genom att professionella som möter människor utifrån sitt uppdrag är uppmärksamma på, och frågar om erfarenhet av våld, kan våld upptäckas och stöd erbjudas. Att leva i våldsutsatthet medför stora konsekvenser för den enskildes livsutrymme, ekonomi och hälsa. Tidig upptäckt och tidiga insatser vid våldsutsatthet och våldsutövande kan minska negativa konsekvenser för den våldsutsatta. Det är därför av stor vikt att frågor om våldsutsatthet och våldsutövande ställs till vuxna och barn som man möter berörda verksamheter. Genom att professionella tar initiativet till att fråga om våld, underlättar de för den enskilde att berätta om sin situation. Det är viktigt att samtliga verksamheter, som ställer frågor om våldsutsatthet och våldsutövande, också har rutiner för hur de ska hantera ett jakande svar gällande förekomst av våld.

Det finns en variation i stadens verksamheter och förvaltningar, gällande när frågor om våld ställs, i vilken omfattning de ställs och hur svaren sedan dokumenteras. De sex socialförvaltningarna har till viss del ett behov av att anpassa arbetssätt och rutiner utifrån verksamheternas utformning och sina målgruppers specifika behov, till exempel beroende på funktionsvariationer och åldersrelaterad problematik. Med hänsyn tagen till målgruppsanpassad kunskap, skulle dock en ökad likvärdighet, gällande när och hur frågor ställs, kunna ge en positiv effekt för stadens invånare utifrån ett jämlikhets-, jämställdhets-, barn- och hälsoperspektiv.

Bedömning utifrån barnrättsperspektivet

Barnens rättigheter behöver ständigt bevakas och stärkas. Alla barn har rätt till en uppväxt fri från våld. När det gäller utsatthet för våld i nära relationer behöver barns röster höras och upptäckt är avgörande för att få rätt skydd och stöd. Stadens framarbetade modell för att stärka barnperspektivet i socialtjänstens arbete, kallad LÖSA!, har fokus på att förbättra kommunikationen direkt med barnet och bidrar positivt till att lyfta barnets perspektiv. Modellen är under implementering i tre av stadens socialförvaltningar och skall under 2024 vara införd i hela staden. Kommunikationen direkt med barnet kring våld får dock inte äventyra säkerheten för barn som utsätts för våld i nära relationer eller hedersrelaterat våld och förtryck. Med bakgrund av detta förs en dialog inom socialtjänsten kring hur stadens arbete med införandet av metoden LÖSA! kan inkluderas i de rutiner som finns kring hur socialtjänsten skall agera vid risk- och skyddsbedömningar när det finns misstanke om våld i nära relationer eller hedersrelaterat våld och förtryck.

Samverkan

Samverkan har skett i förvaltningens samverkansgrupp (FSG) 2024-01-16.

Bilagor

Bilaga 1 - Motion av Simona Mohamsson (L) och Kristina Bergman Alme (L) om att ta fram ett lämpligt screeninginstrument för våld i nära relation

Ärendet

Nämnden har att ta ställning till att avstyrka, tillstyrka eller avstå från att lämna svar på motion av Simona Mohamsson (L) och Kristina Bergman Alme (L) om att ta fram ett lämpligt screeninginstrument för våld i nära relation, samt att screeningen dokumenteras på ett sådant sätt att det går att få ett statistikunderlag för hela staden

Svar ska ges senast 24 januari 2024.

Beskrivning av ärendet

Den aktuella motionen har även skickats till socialnämnden Sydväst, äldre samt vård- och omsorgsnämnden, nämnden för funktionsstöd, grundskolenämnden samt utbildningsnämnden för yttrande

Nuläge gällande screening för våld i nära relationer

Enligt 2 kap. 4 § Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (HSLF-FS 2022:39) om våld i nära relationer, ska socialnämnden fastställa rutiner för när och hur personalen i nämndens verksamhet ska ställa frågor om våld. Syftet är att upptäcka våldsutsatta som behöver stöd och hjälp, barn som bevittnat våld som behöver stöd och hjälp, och för att upptäcka våldsutövare som behöver insatser för att ändra sitt beteende.

Varje socialnämnd har att ta ställning till *när* och *hur* frågor om våld ska ställas utifrån hur verksamheterna ser ut. Att fråga om våld ingår alltså i socialtjänstens grunduppdrag och Göteborgs Stad har primärt valt det av Socialstyrelsen rekommenderade verktyget FREDA-kortfrågor för att fråga om våldsutsatthet.

FREDA-kortfrågor är ett screeningverktyg som består av ett kort frågeformulär där frågorna ställs i intervjuform. Materialet är framtaget av Socialstyrelsen utifrån tidigare regeringsuppdrag. Ett implementeringsarbete av FREDA-kortfrågor, inkluderat omfattande utbildningsinsatser för socialförvaltningarnas personal, har genomförts brett i staden. Då det finns en omfattande personalomsättning fortgår utbildningsinsatser löpande, internt i förvaltningarna och med stöd av den stadenövergripande verksamheten Kompetenscentrum våld i närelationer.

I vissa fall ser socialtjänsten att andra utrednings- och bedömningsverktyg, så som Addiction Severity Index (ASI), Individens behov i centrum (IBIC) och Barns behov i centrum (BBIC), mer tillämpliga i mötet med klienten. Alla tre är standardiserade bedömningsmetoder för att utreda individers behov och innehåller också frågor om våld i nära relation.

Frågor om våld riktade till barn ställs utifrån det av Göteborgs Stad framtagna metodmaterialet LÖSA!, vilket är implementerat i tre av de fyra socialförvaltningarna (implementering i socialförvaltning Nordost är planerad till våren 2024).

Implementeringen av de ovan nämnda verktygen har pågått under ett flertal år och har medfört ett omfattande arbete för utbildare och för de som deltagit i utbildningarna. Ett eventuellt uppdrag om att utveckla och införa ytterligare ett screeningverktyg skulle medföra ett nytt omfattande arbete med bland annat framtagande, validering, utbildning och implementering.

Dokumentationen av FRED-kortfrågor sker idag av socialtjänstens myndighetsutövning i verksamhetssystemet Treserva, antingen som en så kallad "händelse" eller som anteckning i individens journal. "Händelse" är den dokumentation som är statistiskt uppföljningsbar på gruppivå. Genom registrerade händelser kan antalet personer som har fått frågor om våld i nära relationer visas. För att statistiken också ska kunna visa hur många av de personer, screenade med FRED-kortfrågor, som har fått insatser utifrån våld, behöver händelsen kunna kopplas till en aktualisering i verksamhetssystemet som då är kodat som "våld i nära relation". Detta då "händelse" är avsedd att registrera genomförandet av en viss aktivitet i ett ärende och inte eventuella vidtagna åtgärder

Alla moment i ärendehandläggning som innebär ökad krav på dokumentation tar tid från annat arbete som socialsekreteraren har i sitt uppdrag. Om tiden till kontakt med brukaren inte skall påverkas, behöver bemanningen ökas eller dokumentationen hållas nere.

Göteborgs Stad sammanställer regelbundet statistik om våldsutsatthet, dels genom en så undersökning gällande våld i nära relationer, som genomförs av SOM-institutet. Man gör det genom en anonym enkät som skickas ut till ett slumpmässigt urval av hushåll i hela Göteborg, där personer själv får uppge om de upplevt våld i nära relationer. Frågan följs också genom en särskild socialtjänstrapport som bygger på ärenden som aktualiserats inom socialtjänsten med anledning av våld i nära relationer.

Ett särskilt fokus på staden övergripande statistik gällande FRED-kortfrågor skulle kunna ha en positiv effekt på socialförvaltningarnas verksamhetsuppföljningar och verksamheternas implementering av screeningverktyget.

Ett särskilt fokus på aggregerad statistik för FRED-kortfrågor skulle kunna ha en positiv effekt på socialförvaltningarnas verksamhetsuppföljningar och verksamheternas implementering av screeningverktyget.

Mål och aktiviteter i förslaget på plan mot våld i nära relationer som är relevanta i arbetet med screening

Socialnämnden Centrum har i samarbete med stadsledningskontoret, andra berörda förvaltningar och intressenter tagit fram ett förslag till Göteborgs Stads plan för arbetet mot våld i nära relationer 2024-2027.

Förslaget översändes av socialnämnden Centrum § 208 2023-09-26 till kommunstyrelsen för fortsatt beredning. I förslaget framgår följande:

Mål 2

Göteborgs Stad tillgodoser behov av stöd och skydd hos barn och unga som utsatts för eller bevittnat våld, utifrån barnets eller den ungas behov

Aktivitet 2:1

För att kunna ge barn och unga som upplever våld stöd och skydd behöver staden utveckla sitt arbete med att ge barn och unga förutsättningar att kunna berätta om våldsutsatthet. Samtal om barnkonventionen och mänskliga rättigheter inom förskola och skola kan vara en viktig del för att ge utsatta barn möjligheter att berätta om våldet. Tillgängliga vuxna och information om vilken hjälp som barn och unga kan få ökar möjligheterna för dem att berätta om sin utsatthet. Barns och ungas utsatthet kan bli synlig genom att vuxna aktivt frågar om våld, i vissa verksamheter rutinmässigt. Det är därför viktigt att vuxna i verksamheterna har kunskap om hur våld tar sig uttryck, och det

gäller både våld från vuxna närstående och våld i ungas parrelationer. Vuxna behöver veta vilka signaler som man ska vara uppmärksam på och vilka barn och unga som kan vara särskilt utsatta. Detta är viktigt även i verksamheter som främst riktar sig till äldre, där man kan möta barn som anhöriga.

Mål 3

Göteborgs Stad tillgodoser våldsutsatta vuxnas behov av stöd och skydd utifrån den enskildes behov

Aktivitet 3:1

Mörkertalet vad gäller våldsutsatthet är stort. Stadens socialtjänstverksamheter behöver ha beredskap för att upptäcka våld, även våld som förekommer bortom föreställningarna om vilka som utsätts och vilka som utsätter. För att upptäcka våldsutsatthet och ge adekvat stöd krävs normmedvetenhet och ett inkluderande förhållningssätt. För att öka förutsättningarna att upptäcka våldsutsatthet samt ge stöd till våldsutsatta behöver staden också utveckla arbetet med att rutinmässigt fråga om alla former av våldsutsatthet och öka användandet av standardiserade bedömningsmetoder. Standardiserade bedömningsmetoder ger stöd för att systematiskt ställa frågor om våld. Det kan vara avgörande för att fånga upp förekomsten av våld i nära relationer och för att individer ska få rätt stöd och skydd. Medarbetarens kunskap och kompetens i kombination med användandet av standardiserade metoder är av stor vikt för rättssäkra och likvärdiga bedömningar

Förvaltningens bedömning

Förvaltningen ställer sig positiv till motionens intention, att frågor om våldsutsatthet bör ställas inom alla relevanta nämnders verksamheter. Att leva i våldsutsatthet medför stora konsekvenser för den enskildes livsutrymme, ekonomi och hälsa. För att våldsutsatta barn och vuxna ska kunna få stöd och hjälp är det viktigt att våldet upptäcks så att rätt skydd och stöd kan erbjudas.

Göteborgs Stad har ett pågående arbete med för att säkra upp att var och en av stadens berörda verksamheter har inarbetat frågor om våldsutsatthet i sina rutiner och arbetssätt. Frågor om våldsutsatthet ställs i ett flertal av stadens verksamhet både på rutin och i en bredd av ärenden och i ärenden där man fått information som gör att man har anledning att tro att det förekommer våld. De verktyg som används för att screena för våld utgår ifrån Socialstyrelsens rekommendationer, bästa tillgängliga kunskap och stadens egna arbete med metodutveckling.

Det varierar idag i stadens förvaltningar, i vilken omfattning och när man frågar efter våldsutsatthet. Man har också olika rutiner för hur man dokumenterar frågor och svar. De sex socialförvaltningarna har till viss del ett behov av att göra på olika sätt för att anpassa sina arbetssätt till sin verksamhet och målgrupp, till exempel beroende på funktionsvariationer och åldersrelaterad problematik. En ökad likvärdighet skulle dock vara önskvärd. Även med viss hänsyn till målgruppsanpassning, skulle en ökad likvärdighet i när och hur frågor ställs vara önskvärd.

Förvaltningen bedömer dock inte att ett nytt verktyg skulle öka vare sig likvärdighet eller genomförandet av screening, utan ser hellre att staden fortsätter fokusera på kompetenshöjande insatser och uppföljning på området. Det bedöms vara mer resurseffektivt att fortsätta använda de metoder som redan införts eller håller på att införas. Att ta fram ett nytt screeningverktyg i samverkan mellan stadens socialnämnder

är en omfattande och långdragen process både för att utveckla, säkra att verktyget går att använda och sedan inför och utbilda alla medarbetare.

Förvaltningens föreslår med hänvisning till ovanstående, att nämnden avstyrker motionen. Förvaltningens samlade bedömning är att intentionen i motionen, att förbättra arbetet med screening, kan mötas upp genom det redan pågående arbetet i staden. Förslaget till ny plan för arbetet mot våld i nära relationer kommer, om den beslutas, kunna ge fortsatt stöd för att driva förbättringsarbete både övergripande i staden och internt i förvaltningar och bolag.

Samlad statistik gällande frågor om våld i nära relationer kan ge information om i vilken utsträckning frågor om våld i nära relationer ställs inom stadens verksamheter. Förvaltningen bedömer att det troligen skulle stärka användningen av screeninginstrument om det dokumenterades på ett sådant sätt att det gick att få statistiskt underlag för hela staden. Detta behöver göras möjligt genom att man utvecklar socialtjänstens befintliga dokumentationssystem. Andra parallella uppföljningssystem skulle medföra en alltför stor ökning av administration. Nuvarande systemet, Treserva, har i dagsläget administrativa brister när det gäller uttag av statistik på gruppnivå kopplad till detaljerad information i individärenden. En utveckling av registreringsfunktioner skulle kräva förändringar i systemet och dessa behöver ske i dialog med användarna

Socialförvaltningen Centrum

Michael Ivarson
Förvaltningsdirektör

Remiss SLK-2023-00883 Motion av Simona Mohamsson (L) och Kristina Bergman Alme (L) om att ta fram ett lämpligt screeninginstrument för våld i nära relation

§ 24, N165-0770/23

Beslut

Socialnämnd Sydväst avstyrker motionen om att ta fram ett lämpligt screeninginstrument för våld i nära relation med hänvisning till vad som framkommer i tjänsteutlåtandet. Förvaltningens tjänsteutlåtande översänds till kommunstyrelsen som nämndens eget yttrande.

Sammanfattning av ärendet

Socialnämnden har att yttra sig om en motion som inkommit från Simona Mohamsson (L) och Kristina Bergman Alme (L) om att stadens verksamheter behöver bli bättre på att använda screeninginstrument för att identifiera personer som utsätts för våld i nära relation. Motionärerna lyfter också att svaren på en screening behöver dokumenteras på ett sådant sätt att staden kan föra statistik om våldet på gruppnivå.

Nämnden har specifikt att ta ställning till följande:

Kommunstyrelsen får i uppdrag att ta fram ett lämpligt screeninginstrument i samverkan med relevanta nämnder där det är lämpligt att alltid screena för våld i nära relation. Samt att screeningen dokumenteras på ett sådant sätt att det går att få statistiskt underlag för hela staden.

Förvaltningen föreslår att socialnämnden avstyrker motionen i sin helhet.

Handling

Socialförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 9 januari 2024.

Yrkanden

Helena Johansson (V) yrkar bifall till förvaltnings förslag, dvs att nämnden avstyrker motionen.

Lena Olinder (M) yrkar å M och D (med instämmande av L)s vägnar bifall till motionen.

Ajsela Bruncevic (C) yrkar bifall till förvaltnings förslag, dvs att nämnden avstyrker motionen.

Lena Ferm (SD) yrkar bifall till förvaltnings förslag, dvs att nämnden avstyrker motionen.

Propositionsordning

Ordföranden ställer proposition på yrkandena och finner att förslaget från Johansson, Bruncevic och Ferm bifallits.

Utdrag ur protokoll

Sammanträdesdatum: 2024-01-31

Justering

Socialnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Protokollsutdrag skickas till

Kommunstyrelsen

Dag för justering

2024-01-31

Vid protokollet

Sekreterare

Erika Holgersson

Ordförande

Alfred Johansson (S)

Justerande

Lena Olinder (M)

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2024-01-09

Diarienummer N165-0770/23

Handläggare

Anna 2 Medveczky, Emili Börjesson, Petra Dahl

Telefon: 031-366 56 92

E-post: emili.borjesson@socialsydvast.goteborg.se

Remiss SLK-2023-00883 Motion av Simona Mohamsson (L) och Kristina Bergman Alme (L) om att ta fram ett lämpligt screeninginstrument för våld i nära relation

Förslag till beslut

1. Socialnämnd Sydväst avstyrker motionen om att ta fram ett lämpligt screeninginstrument för våld i nära relation med hänvisning till vad som framkommer i tjänsteutlåtandet. Förvaltningens tjänsteutlåtande översänds till kommunstyrelsen som nämndens eget yttrande.
2. Socialnämnd Sydväst förklarar paragrafen för omedelbart justerad.

Sammanfattning

Socialnämnden har att yttra sig om en motion som inkommit från Simona Mohamsson (L) och Kristina Bergman Alme (L) om att stadens verksamheter behöver bli bättre på att använda screeninginstrument för att identifiera personer som utsätts för våld i nära relation. Motionärerna lyfter också att svaren på en screening behöver dokumenteras på ett sådant sätt att staden kan föra statistik om våldet på gruppnivå.

Nämnden har specifikt att ta ställning till följande:

Kommunstyrelsen får i uppdrag att ta fram ett lämpligt screeninginstrument i samverkan med relevanta nämnder där det är lämpligt att alltid screena för våld i nära relation. Samt att screeningen dokumenteras på ett sådant sätt att det går att få statistiskt underlag för hela staden.

Förvaltningen föreslår att socialnämnden avstyrker motionen i sin helhet.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Den ekonomiska dimensionen har stor koppling till den sociala dimensionen. Våld i nära relationer kostar samhället stora summor och att lägga resurser på att tidigt screena för våld kan spara kostnader på sikt. Tidig upptäckt och tidig hjälp kan vara avgörande. Att screena för våld har positiva effekter då det gör en svår fråga talbar och därför gör staden det i stor utsträckning redan. För förvaltningens medarbetare innebär screening att möten behöver genomföras enskilt med klienter och i vissa fall kan detta kräva en större tidsåtgång och ökad administration. Det kan dock ses som en samhällsekonomisk investering som kan ha positiv effekt för den enskilde invånaren såväl som för samhället i stort.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Ärendet bedöms kunna ha positiv inverkan på invånares möjlighet till stöd. Då kvinnor är de som oftast utsätts för våld i nära relationer kan detta arbete även ha positiv inverkan på jämställdheten. Det kan även ha positiv inverkan på grupper som har en tendens att missas vad gäller utsatthet för våld. Screenas alla minskar risken att förutfattade meningar påverkar vem som får frågan. Även möjligheter till god hälsa stärks, då hälsan ofta är kraftigt försämrad hos offer för våld i nära relationer. För att barn, unga, vuxna, äldre och hela familjer ska få den stöd och hjälp de har rätt till krävs att våldet upptäcks. Screening kan bidra till detta och behöver därför göras på många olika arenor i samhället.

Bedömning utifrån barnrättsperspektivet

Barnens rättigheter behöver ständigt stärkas. Alla barn har rätt till en uppväxt fri från våld och därför är arbetet med implementering av LÖSA! metod i staden positiv. Barns röster behöver höras och upptäckt är avgörande för stöd.

Samverkan

Samverkan har skett i förvaltningens samverkansgrupp (FSG) 2024-01-24.

Bilagor

Bilaga 1. Motion av Simona Mohamsson (L) och Kristina Bergman Alme (L) om att ta fram ett lämpligt screeninginstrument för våld i nära relation.

Ärendet

Nämnden har att ta ställning till:

Kommunstyrelsen får i uppdrag att ta fram ett lämpligt screeninginstrument i samverkan med relevanta nämnder där det är lämpligt att alltid screena för våld i nära relation. Samt att screeningen dokumenteras på ett sådant sätt att det går att få statistiskt underlag för hela staden.

Svar ska ges senast 2024-01-31.

Beskrivning av ärendet

Motionen har kommit för yttrande till socialnämnd Centrum, socialnämnd Sydväst, äldre samt vård- och omsorgsnämnden, nämnden för funktionsstöd, grundskolenämnden samt utbildningsnämnden. Motionen kommer från Simona Mohamsson (L) och Kristina Bergman Alme (L) i Kommunfullmäktige.

Förvaltningens bedömning

Screening av våldsutsatthet är viktigt och i stadens verksamheter används FREDa och LÖSA! för detta. Göteborg stad har fattat beslut om att FREDa kortfrågor ska användas på rutin inom alla enheter i socialtjänsten. Detta utifrån Socialstyrelsens rekommendationer. Man kan inom ramen för LÖSA! metod screena för våld i samtal med barn, genom verktyget ”Barnfrågor om våld”. Det finns dock inget stadengemensamt beslut om exakt hur Barnfrågor om våld ska användas och när. Det jobbas brett med implementering av LÖSA! metod i staden och många arbetsplatser har ändå tagit in det i sina rutiner och har på så sätt som rutin att screena barn.

Motionärerna lyfter familjecentraler som arenor för screening och detta görs på bägge familjecentraler i stadsområde Sydväst. Barnmorskorna frågar om våld i nära relationer utifrån ett dokument på besöket i graviditetsvecka 29. BVC ställer frågor och använder ett speciellt formulär (FOV-formulär, Formuläret Frågor om våld) när barnet är runt 8 veckor. Bland föräldrastödjare på familjecentraler screenar vissa i samband med att man möter en ny familj/förälder och utgår då från FREDa-frågorna medan andra frågar då de upplever behov av att fråga eller prata om det.

Förvaltningen bedömer att det finns ett värde i att tydliggöra rutiner för att förstärka det arbete som redan görs, utifrån de verktyg som finns och används, snarare än att ta fram ett nytt instrument. Att ta fram ett nytt instrument är tidskrävande, både i framtagande och implementering. Detta riskerar att stjåla viktigt fokus från pågående arbete och implementering av de verktyg som redan finns. Förvaltningen bedömer att resurser snarare behöver läggas på att fördjupa och förbättra det arbete som görs utifrån FREDa och LÖSA!. Detta för att stärka både barns och vuxnas rättigheter. Förtydligande av rutiner kan också bidra till att det blir mer likvärdigt över staden, det gäller även dokumentationen. Ett utvecklingsområde är också att screena för våldsutövande.

Inom myndighetsutövningen bör FREDa registreras som en händelse i befintligt verksamhetssystem inom myndighetsutövningen (de tre händelsetyperna är FREDa kortfrågor genomförd, FREDa farlighetsbedömning genomförd, FREDa beskrivning

genomförd). Händelsetyperna är det som går att ta statistik ifrån och förvaltningen anser det viktigt att fortsätta arbeta för en ökad träffsäkerhet i statistiken.

Förvaltningen bedömer att det redan finns förutsättningar både avseende tillgängliga verktyg för screening och för statistisk uppföljning. Behoven handlar om fortsatt implementering och tydliggörande i det redan pågående arbetet.

Beslutet ska skickas till:

kommunstyrelsen

Lotta Wikström

Avdelningschef

Annika Ljungh

Förvaltningsdirektör

Yttrande över motion från L om att ta fram ett lämpligt screeninginstrument för våld i nära relation

§ 12, N609-4250/23

Beslut

Grundskolenämnden avstyrker motionen om screeningverktyg för våld i nära relationer och översänder förvaltningens tjänsteutlåtande, daterat 2023-10-30, som sitt yttrande.

Ärendet

Stadsledningskontoret har begärt ett yttrande från grundskolenämnden över motion av Simona Mohamsson (L) och Kristina Bergman Alme (L) om att ta fram ett lämpligt screeninginstrument för våld i nära relation.

Yttrandet ska vara stadsledningskontoret tillhanda senast den 24 januari 2024.

Handlingar

Grundskoleförvaltningens tjänsteutlåtande, daterat 2023-10-30

Bilaga 1, Motion av Simona Mohamsson (L) och Kristina Bergman Alme (L) om att ta fram ett lämpligt screeninginstrument för våld i nära relation

Yrkanden

Sara Carlsson Hägglund (V) yrkar bifall till förvaltningens förslag.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om grundskolenämnden kan besluta i enlighet med förvaltningens förslag och finner bifall.

Protokollsutdrag skickas till

Kommunstyrelsen

Utdrag ur protokoll

Sammanträdesdatum: 2024-01-09

Dag för justering

2024-01-10

Vid protokollet

Sekreterare

Gustav Boström

Ordförande

Viktoria Tryggvadottir Rolka (S)

Justerande

Patrik Krantz (L)

Rätt utdraget intygar i tjänsten:

Gustav Boström

Nämndsekreterare

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2023-10-30

Diarienummer N609-4250/23

Handläggare:

Christian Arensberg

E-post: christian.arensberg@grundskola.goteborg.se

Yttrande över motion om att ta fram ett lämpligt screeninginstrument för våld i nära relation

Förslag till beslut

I grundskolenämnden,

Grundskolenämnden avstyrker motionen om screeningverktyg för våld i nära relationer och översänder förvaltningens tjänsteutlåtande, daterat 2023-10-30, som sitt yttrande.

Sammanfattning

Grundskolenämnden ska yttra sig över en motion från Simona Mohamsson (L) och Kristina Bergman Alme (L) om att ta fram ett lämpligt screeninginstrument för våld i nära relation.

Grundskoleförvaltningen använder idag elevhälsoenkät som screeningverktyg. Elevhälsoenkäten är framtagen i samarbete med Elevhälsodata Väst och används som grund för skolsköterskornas hälsosamtal. Elevhälsoenkäten fungerar väl och ett ökande antal elever vågar svara på frågor som rör våld i nära relationer och hedersproblematik. Frågan om att sammanställa statistik från enkäten har prövats noggrant av de intressenter som samarbetar kring enkäten. Deras slutsats är att förtroendet för enkäten riskeras om man frågar om samtycke för statistiska sammanställningar, vilket är en förutsättning.

I ett barnrättsperspektiv finns det en avvägning mellan det enskilda barnets behov av verktyget respektive stadens eller förvaltningens behov av generell statistik. Förvaltningen bedömer att i det här fallet bör det enskilda barnets behov prioriteras över de, i sig legitima, behov som motionärerna beskriver.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Att införa ett nytt screeningverktyg vid sidan av elevhälsoenkäten medför kostnader, både för att upprätta och drifva verktyget. Kostnaden beror på vilket verktyg som väljs, hur avancerat det är och med vilka andra myndigheter som det ska samköras. Förvaltningen bedömer att kostnaderna inte kommer att vara oväsentliga.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Alla barn i Göteborg har rätt att växa upp och utvecklas till en väl fungerande samhällsindivid. Det innebär att alla de institutioner som möter barnet behöver ha verktyg

för att barnet ska kunna komma till tals och att skolan, socialtjänst, fritidsverksamhet eller andra som möter barnet kan möta, läsa av och förstå de eventuella särskilda behov som barnet har och sätta in ett adekvat stöd.

De verktyg som skolan använder behöver prioritera elevens behov av att kunna komma till tals och komma i kontakt med rätt personer och myndigheter. Elevhälsosamtalen, som skolsköterskorna har med eleverna, är idag tillsammans med elevhälsoenkäten en väl fungerande möjlighet för den enskilde eleven att komma i kontakt med en vuxen och prata om svåra frågor som eleven kanske inte har någon annan att prata med. Tilltron till sekretessen och att samtalet kan föras utan att det medför en risk att andra blir informerade eller involverade är en viktig grundförutsättning för detta.

I ett barnrättsperspektiv finns det här en avvägning att göra mellan det enskilda barnets behov av att det finns en tillgänglig väg att nå vuxna utanför familjen som hen kan ha samtal med i förtroende respektive stadens eller förvaltningens behov av att ha generell statistik.

Samverkan

Information på facklig samverkansgrupp (FSG) den 4 december 2023.

Bilagor

1. Motion av Simona Mohamsson (L) och Kristina Bergman Alme (L) om att ta fram ett lämpligt screeninginstrument för våld i nära relation

Ärendet

Stadsledningskontoret har begärt ett yttrande från grundskolenämnden över motion av Simona Mohamsson (L) och Kristina Bergman Alme (L) om att ta fram ett lämpligt screeninginstrument för våld i nära relation.

Yttrandet ska vara stadsledningskontoret tillhanda senast den 24 januari 2024.

Beskrivning av ärendet

Simona Mohamsson (L) och Kristina Bergman Alme (L) har skrivit en motion om screeningsverktyg för våld i nära relation i kommunfullmäktige. Motionärerna beskriver vikten av att olika förvaltningar har funktionella verktyg för att hitta och möta personer som utsätts för våld i nära relationer.

Motionärerna poängterar att idag räknas även barn som bevittnar våld i nära relation som utsatta för våld och att skolan därmed behöver ta fram ett screeningsinstrument för barn som bevittnar våld i nära relation. I motionen beskrivs att frågor om våld i nära relationer redan ställs i elevhälsoenkäter i grundskolan men att resultaten från dessa bör sammanställas för att kunna spridas och analyseras.

Förvaltningens bedömning

Idag används elevhälsoenkäten som screening inom grundskolan och den anpassade grundskolan. Den fungerar väl då den både har mycket hög svarsfrekvens samtidigt som eleverna uppfattar den som trovärdig och med en sekretess de har tilltro till. Det gör det möjligt för dem att känna sig bekväma att svara på frågor om heder och våld i nära relationer. Kvaliteten på det insamlade materialet bedöms som mycket hög och är viktig i de individuella elevhälsosamtal som skolsköterskorna har.

Det pågår ett arbete med att undersöka möjligheten att sammanställa övergripande och generell data från elevhälsoenkäten. Den samlade bedömningen från skolsköterskor och systemansvariga är att det finns en påtaglig risk att sammanställning, användning och/eller kommunikation av generell data kan påverka elevernas förtroende för elevhälsoenkäten och därmed kvalitén på den insamlade datan. Vilket i klartext innebär att just de elever skolan vill komma åt i enkäten, som idag svarar och därmed har ett individuellt samtal med sin skolsköterska där dessa frågor tas upp, skulle svara i lägre utsträckning.

Utifrån detta föreslår förvaltningen att nämnden ska avstyrka motionen.

Protokollsutdrag skickas till

Stadsledningskontoret

Göteborgs Stad Grundskoleförvaltningen

Maria Andersson
Förvaltningsdirektör

Helena Sjöberg
Avdelningschef

Yttrande till motion av Simona Mohamsson (L) och Kristina Bergman Alme (L) om att ta fram ett lämpligt screeningsinstrument för våld i nära relation (ärendenr SLK-2023-00883)

§ 14, 1493/23

Beslut

Utbildningsnämnden beslutar att avstyrka förslaget i motionen om att ta fram fler eller nya screeningsinstrument för våld i nära relationer inom gymnasieskolan.

Handling/ar

Tjänsteutlåtande 2024-7

Förvaltningens samverkansgrupp 2024-01-08

Yrkanden

Pär Gustafsson (L), 2:e vice ordförande, Camilla Harrysson (D) och Birgit Broddéus (M) yrkar bifall till motionen från Simona Mohamsson (L) och Kristina Bergman Alme (L).

Pija Ekström (S) och Linda von Corswant (MP) yrkar avslag på motionen enligt tjänsteutlåtandet.

Propositionsordning

Ordförande konstaterar att två förslag finns.

Ordförande ställer förslagen mot varandra och finner att utbildningsnämnden beslutar att motionen avstyrks och att utbildningsnämnden fattar beslut enligt tjänsteutlåtandet.

Protokollsutdrag skickas till

Stadsledningskontoret

Utdrag ur protokoll

Sammanträdesdatum: 2024-01-16

Dag för justering

2024-01-22

Vid protokollet

Sekreterare

Britta Ryding

Ordförande

Milyon Tekle-Haile

Justerande

Pär Gustafsson

Tjänsteutlåtande Nr: 2024-7

Utfärdat 2023-12-11

Diarienummer 1493/23

Handläggare

Sara Lundqvist

Telefon: 031-3670120

E-post: sara.lundqvist@educ.goteborg.se

Yttrande till motion av Simona Mohamsson (L) och Kristina Bergman Alme (L) om att ta fram ett lämpligt screeningsinstrument för våld i nära relation, KF handling 2023 nr 191, ärendenummer SLK-2023-00883

Förslag till beslut

I utbildningsnämnden,

Att avstyrka förslaget i motionen om att ta fram fler eller nya screeningsinstrument för våld i nära relationer inom gymnasieskolan.

Sammanfattning

Simona Mohamsson (L) och Kristina Bergman Alme (L) har skrivit en motion gällande att ta fram ett nytt screeningsinstrument för skolan i syfte att tidigt upptäcka misstanke om våld i nära relation. Motionärerna framhäver vikten av att olika förvaltningar har relevanta verktyg för att på så sätt snabbt kunna hitta och stötta de elever som utsätts för våld i nära relation. De poängterar också att idag räknas även barn som bevittnar våld i nära relation som utsatta för detsamma. Man ser därför ett behov av att bättre kunna upptäcka och finna dessa elever också.

I motionen konstateras att nuvarande elevhälsoenkäten för elever i åk 4 och 8 på grundskolan samt åk 1 på gymnasiet redan innehåller frågor om eventuell utsatthet för våld i nära relation, men motionärerna menar att det behövs göras en tydlig analys på aggregerad nivå att vidare kunna analysera resultaten.

Nämnden föreslås avstyrka motionen, då det finns ett screeningsinstrument i den nyligen omarbetade elevhälsoenkäten som väl täcker behovet av screening. Denna behöver användas fullt ut och arbetas i på samtliga av förvaltningens skolor.

Förvaltningen har också redan tillgång till systemet Elevhälsodata Väst, som ger möjlighet att sammanställa elevhälsoenkätens svarsresultat på aggregerad nivå. De första sammanställningarna kommer att finnas tillgängliga under hösten 2024 och arbetet med hur dessa ska användas och analyseras pågår.

Förvaltningen ser därmed inget behov av att ta fram ett ytterligare screeninginstrument.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Enligt FN:s barnkonvention har alla barn rätt att växa upp i en miljö fri från våld. Det åligger samtliga skolförvaltningar att verka för att de barn och ungdomar som finns i respektive verksamheter växer upp under goda förhållanden som möjliggör dem att utvecklas till väl fungerande samhällsmedborgare med god hälsa, fysisk såväl som psykisk. Samtliga som arbetar inom skolan är skyldiga att anmäla till socialtjänsten om det finns misstanke om att barnet eller ungdomen far illa. Detta gäller oavsett skolform (14 kap. 1 § SoL).

Skolan och skolhälsovården ska verka för att ge en jämlik utbildning och jämlik vård för alla elever. Skolan ska också arbeta kompensatoriskt med att utjämna de skillnader som förekommer i förutsättningar i förmåga såväl som hemförhållanden.

Samverkan

Samverkan sker på förvaltningsövergripande samverkansgrupp 2024-01-08.

Bilagor

1. Motion av Simona Mohamsson (L) och Kristina Bergman Alme (L) om att ta fram ett lämpligt screeningsinstrument för våld i nära relation.

Ärendet

Stadsledningskontoret har begärt ett yttrande från utbildningsnämnden om motion av Simona Mohamsson (L) och Kristina Bergman Alme (L) i kommunfullmäktige om att ta fram ett lämpligt screeningsinstrument för våld i nära relation.

Yttrandet ska vara stadsledningskontoret tillhanda senast den 24 januari 2024.

Beskrivning av ärendet

Simona Mohamsson (L) och Kristina Bergman Alme (L) har skrivit en motion om vikten av att ta fram nya screeningsverktyg för att tidigt upptäcka våld i nära relation. Man belyser vikten av att olika förvaltningar har för dem relevanta verktyg i detta arbete.

Motionärerna poängterar också att även de barn och ungdomar som bevittnar våld i nära relation även om det inte tillfogas dem själva, är utsatta för våld. Screeningsinstrumentet bör därför kunna upptäcka även dessa barn/ungdomar.

I motionen nämns den elevhälsoenkät som används i grundskola samt gymnasieskola som innehåller frågor som berör ämnet våld i nära relation. Motionärerna menar att det saknas möjligheter att ta fram lämplig statistik på aggregerad nivå för att hantera och analysera den information som enkäten ger.

Elevhälsoenkäten har nyligen gjorts om till en helt digital variant och utökats med fler frågeområden samt fler frågor inom respektive område. I den ställs frågor om utsatthet för våld samt våld i nära relation. Enkäten besvaras av samtliga elever i åk 1 på gymnasiet och följs upp med i elevhälsosamtalet med skolsköterska. Resultaten används sedan för att rikta eventuella insatser på individ- såväl som gruppnivå.

Elevhälsodata Väst samlar in resultaten från elevhälsoenkäterna och presenterar sedan dessa på aggregerad nivå. De första resultaten kommer under 2024 och kommer att kunna ge en helhetsbild över staden.

Förvaltningens/bolagets bedömning

Utbildningsförvaltningen bedömer att ett screeningsverktyg liknande det som efterfrågas i motionen, redan finns till förfogande på förvaltningens samtliga skolor.

Samtliga elever i åk 1 på gymnasiet genomför en elevhälsoenkät som sedan följs upp av skolans elevhälsoteam under ledning av rektor. Enkäten innehåller frågor med en rad olika aspekter på hälsa, och här finns frågor gällande utsatthet för våld också med. Svarsfrekvensen är hög, och enkäten utgör en gedigen grund för skolsköterskans elevhälsosamtal. Erfarenheten från att ha jobbat med denna nya, utvecklade enkät är att den ger ett bra underlag för fortsatta samtal och också en bild av vilket stöd som respektive elev kan tänkas behöva. Samtalen som bygger på enkätens frågor och svar bedöms vara öppna, transparenta och av god kvalitet i de allra flesta fall.

Enkätens resultat sammanställs på två olika sätt; lokalt på respektive skola, där resultatet med fördel används i det främjande, förebyggande och åtgärdande arbetet men också på lite längre sikt som ett led i det systematiska kvalitetsarbetet som leds av rektor. Men resultaten samlas också in och redovisas på en mer storskalig, aggregerad nivå via Elevhälsodata Väst, som samlar in och sammanställer elevhälsodata från hela VGR i syfte att kunna följa trender och tendenser över tid.

Elevhälsoenkäten såsom den är utformad idag, utgör ett screeningsinstrument för skolhälsovården att upptäcka och kunna synliggöra olika utmaningar eleverna har i sina liv. Den möjliggör insättandet av insatser i ett tidigt skede och belyser många aspekter av hälsa/ohälsa, däribland utsatthet för våld samt våld i nära relation. Att tillföra ett ytterligare screeningsinstrument för att upptäcka våld i nära relation, bedöms därmed inte relevant. Det riskerar också att underminera den screening och process som arbetet med enkät, hälsosamtal och uppföljning utgör.

Utbildningsförvaltningen bedömning är därmed att utbildningsnämnden bör avstyrka motionen i sin helhet.

Tomas Berndtsson
Förvaltningsdirektör

Maija Söderström
Avdelningschef